

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2721-1 від 30 січня 2020 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 19 лютого 2020 року (протокол № 21) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2721-1 від 30 січня 2020 року), поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою завданням Законопроекту є удосконалення процедури встановлення та затвердження прожиткового мінімуму з метою досягнення його фактичного рівня, підвищення державних соціальних стандартів в Україні, як наслідок підвищення мінімальних пенсій та стимулювання зростання заробітних плат і соціальних платежів.

Для досягнення мети Законопроектом пропонується Прикінцеві та перехідні положення Бюджетного кодексу України доповнити новим пунктом 26¹, яким передбачається установити, що розмір прожиткового мінімуму не може бути встановлений на рівні, нижчому ніж прогнозований фактичний розмір прожиткового мінімуму, визначеному відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум». У разі перевищення розміру фактичного прожиткового мінімуму протягом двох місяців затвердженого розміру прожиткового мінімуму, Кабінет Міністрів України протягом 15 днів ініціює перед Верховною Радою України внесення змін до Державного бюджету України на відповідний рік щодо підвищення розміру прожиткового мінімуму з урахуванням прогнозного рівня інфляції до кінця

бюджетного року з метою забезпечення його коригування залежно від зростання цін.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

Україна є соціальною, правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права; людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність; органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (статті 1, 3, частина друга статті 6, частина перша статті 8 Основного Закону України).

Для реалізації закріпленої в статті 46 конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень, державою встановлюється прожитковий мінімум – це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості (частина перша статті 1 Закону України «Про прожитковий мінімум»).

Як зазначено в Конвенції МОП про основні цілі та норми соціальної політики № 117 (частина друга статті 5), при встановленні прожиткового мінімуму беруться до уваги такі основні сімейні потреби працівників, як продукти харчування та їхня калорійність, забезпечення житлом, одяг, медичне обслуговування та освіта.

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, держава, виконуючи свій головний обов'язок - утвердження і забезпечення прав і свобод людини - повинна не тільки утримуватися від порушень чи непропорційних обмежень прав і свобод людини, але й вживати належних заходів для забезпечення можливості їх повної реалізації кожним, хто перебуває під її юрисдикцією; з цією метою законодавець та інші органи публічної влади мають забезпечувати ефективно правове регулювання, яке відповідає конституційним нормам і принципам, та створювати механізми, необхідні для задоволення потреб та інтересів людини (абзац перший пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016).

Конституційний Суд України в Рішенні від 25 січня 2012 року № 3-рп/2012 зазначив, що соціальний захист широких верств населення країни забезпечується за рахунок бюджетних джерел. Це зобов'язує державу дотримуватися частин першої, третьої статті 95 Основного Закону України, згідно з якими бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами; держава прагне до

збалансованості бюджету України (абзац п'ятий пункту 2.2 мотивувальної частини).

Бюджетна система держави – це заснована на економічних відносинах та адміністративно-територіальному поділі і врегульована правовими нормами сукупність державного та місцевих бюджетів.

У статті 7 Бюджетного кодексу України сформульовані принципи побудови і функціонування бюджетної системи держави. Зокрема, принцип обґрунтованості передбачає, що бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил.

За Основним Законом України (пункт 1 частини другої статті 92) бюджетна система встановлюються виключно законами. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо створення передумов для підвищення прожиткового мінімуму на рівень, не нижчий рівня фактичного прожиткового мінімуму (реєстр. № 2721-1 від 30 січня 2020 року), поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

А.Є. КОСТІН